

Список використаних джерел:

1. Закон об иностранных инвестициях Республики Молдова, Постановление Правительства № 998 от 01.04.2002.
2. Константин С., Константин К. «Управление инвестициями». Брашов, 2008, 210 с.
3. Литвин А., Петрашку С. «Improvement of the investment climate as a main condition for the enhancement of the quality of life in rural areas» В журнале: Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development. UŞAMV, Бухарест 2016, том 16 (4), с. 205, ISSN 2284-7995.
4. Назар Н. « Роль инвестиций и их систематизация в экономике Республики Молдова», В журнале: Administrarea publică Nr.2, с. 66, 2013.
5. Национальная стратегия развития сельского хозяйства и сельской местности на 2014-2020 год.
6. Петрашку С. «Влияние инвестиционных проектов на устойчивое развитие Северного региона Республики Молдова» В журнале: Lucrări științifice UASM, Кишинев, 2018, том 50, 2018 с. 177, ISBN 978-9975-64-299-6.
7. Петрашку С. «The impact of investment management on the evolution of the agri-food export in the Republic of Moldova». В журнале: Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, UŞAMM, Бухарест, 2015, том. 15 (2), с. 255, ISSN 2284-7995.
8. <http://dcfta.md/rom/surse-de-finantare>(дата последнего доступа 15.03.2021)
9. <https://www.worldbank.org/> (дата последнего доступа 15.03.2021)
10. <https://www.bnm.md/>(дата последнего доступа 15.03.2021)
11. <https://www.ucipifad.md/> (дата последнего доступа 15.03.2021)

УДК 636.92

ЯКОСТЬ КРОЛЯТИНИ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ТЕХНОЛОГІЙ МОДУЛЬНОГО ВИРОЩУВАННЯ ТА ЕКО-ФЕРМИ

Піроцький О.М., аспірант
e-mail: pirotskyan@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

На м'ясну продуктивність кролів істотно впливає безліч факторів – це породні особливості, спрямованість племінної роботи, метод розведення, умови утримання, інтенсивність і тривалість відгодівлі, час і вік забою кролів [1, 2, 8].

Розвиток м'ясної продуктивності неоднаковий в різні вікові періоди у різних порід кроликів. Найбільшу м'ясну продуктивність дають кролі спеціалізованих м'ясних порід [9].

Найчастіше результати органолептичної оцінки стають вирішальними і остаточними при визначенні харчової цінності тваринницької продукції, а важливі в даному випадку біохімічні дослідження не проводяться, оскільки вважаються дорогими і тривалими [10].

Білки м'язової тканини кролятини складні. Вони різноманітні за будовою, фізико-хімічними властивостями і біологічними функціями. Найбільш цінними в біологічному відношенні вважаються білки групи міоген А і Б, які виконують

головним чином ферментні функції. З віком кроликів відбувається підвищення рівня оксипроліну у м'язах (найінтенсивніше до 120-денного віку). Відзначається також тенденція до зменшення вмісту аргінілу, аланіну, гліцину, проліну і збільшення гістидину, фенілаланіну, норлейцину, тирозину і аспарагінової кислоти [6].

Питанням вивчення якості м'яса займається багато вчених, так як в результаті інтенсивної селекції на скоростиглість спостерігається деяке її погіршення. Погіршується якість м'яса і при недотриманні технологічних умов [1, 5].

Про суттєвий вплив технології вирощування на якість кролятини наголошували Г.А. Коцюбенко та О.І. Петрова [7] у своїх дослідженнях. З трьох досліджуваних технологій, еко-технологія була визнана найкращою для одержання кролятини найвищої якості. Найгірші ж показники якості кролятини, були виявлені при промисловій технології (механізований кролятник).

Розглядаючи питання застосування цих технологій з економічної точки зору, то промислова технологія найбільш прибутковіша, ніж вирощування кролів у еко-фермах. Фахівці Миколаївського національного аграрного університету розробили технологію розведення кролів у модульних фермах, яка поєднала в собі всі найкращі елементи обох технологій.

Тому, основна задача досліджень полягала у порівнянні якості м'яса гібридних кролів «Ну-plus», що вирощувалися у модулі та на еко-фермі.

Встановлено, що на поверхні тушок кролів усіх дослідних груп після дозрівання своєчасно утворюється скоринка підсихання блідо-рожевого кольору, серозна оболонка грудної та черевної порожнин зберігається визначений час вологою та блискучою. Підшкірна та внутрішня жирова тканини білі. Серозні оболонки грудної та черевної порожнин вологі і блискучі.

М'язи на розрізі у тушках кролів злегка вологі (не лишає вологої плями на фільтрованому папері), блідо-рожеві з червоним відтінком. Консистенція їх щільна, пружна, при натисканні утворена ямка швидко вирівнюється; жир щільний. Аромат специфічний для свіжого м'яса.

Отже, досліджувані зразки за органолептичною оцінкою між собою не відрізнялися і відповідали кролятині високої якості.

Більш повну інформацію про органолептичні якості кролятини отримали після кулінарної обробки.

Загальна дегустаційна оцінка м'яса та бульйону з тушок гібридних кролів, яких було вирощено на еко-фермі та у модульному кролятнику показала досить високі бали (м'ясо 8,3 бали, бульйон – 8,5 балів за 9-бальною шкалою). Найвищу оцінку м'яса отримала така ознака, як смак – 9,0 бали, а бульйона – наваристість (8,9 бали) відповідно технологій. Найменшу ж оцінку м'яса отримала така ознака, як соковитість – 7,8; 7,7 бали відповідно.

При оцінці бульйону найменшу оцінку мала така ознака, як аромат – 8,0; 8,1 бали. Було відмічено, що за зовнішнім виглядом кролятина нагадує м'ясо курки. Консистенція м'яса усіх зразків характеризувалася як ніжна.

Дегустаційна оцінка м'яса кролів, які вирощувалися у приміщенні (модулі) вірогідно не відрізняється від оцінки м'яса гібридів, що вирощувалися у еко-фермі. Бульйон при варці прозорий, ароматний, з приємним запахом. Якість бульйону була дуже доброю за всіма показниками і оцінена досить високими балами.

Біологічну цінність білків м'яса кролів оцінювали за амінокислотним складом, у якому було встановлена присутність усіх незамінних амінокислот. Дані вказують на високу якість тушок кролів, вирощених за обох умов утримання. Так, високій вміст лізину (1,789; 1,698), валіну (1,098; 1,088), треоніну (1,099; 1,089), фенілаланіну (0,995; 0,988) та ізолейцину (0,982; 0,989) вказує на протеїнову цінність м'яса кролів, вирощених за дослідженими технологіями без вживання стимуляторів росту при відгодівлі.

Різниця у показниках за амінокислотним складом між дослідними групами виявлена невірогідна.

Отримання інформації про хімічний, амінокислотний, ліпідний склад кролятини дозволяє обґрунтувати доцільність найбільш повного використання м'ясопродуктів високої біологічної цінності. Ліпідний склад м'яса кролів характеризується високим вмістом поліненасичених жирних кислот: лінолевої, ліноленової, арахідонової. При цьому слід відзначити, що у кролятині вміст холестерину значно нижчий, чим у інших видів сільськогосподарських тварин.

За кількістю лідують насичені жирні кислоти. За відсотковим відношенням, їх склад займає майже 45-48%. Поліненасичені ж кислоти займають 8-9% від загальної кількості.

Отже, тушки гібридів дослідних груп мають високий вміст насичених, мононенасичених та поліненасичених жирних кислот та найменший вміст холестерину (0,04 г/100г).

Таким чином, харчова цінність та органолептична оцінка кролятини показали, що м'ясо кролів, вирощених в умовах еко-ферми та модульного кролятника не відрізняється між собою і має найкращі харчові та біохімічні якості, що вказує на перспективи використання модульних ферм для отримання високоякісної продукції.

Список використаних джерел:

1. Авдиенко В. В., Забашта Н. Н., Головка Е. Н. Влияние экстенсивной и умеренно интенсивной технологии выращивания кроликов на качество и безопасность мясного сырья. *Сборник научных трудов Северо-Кавказского научно-исследовательского института животноводства*. Краснодар, 2016. №3. Т. 5. С. 72–77.
2. Аксьонов Є. О., Вакуленко І. С. Вікова динаміка якості м'яса молодняка кролів. *Науково-технічний бюлетень*. Харків, 2018. №120. С. 22–29.
3. Башенко М. І., Гончар О. Ф., Шевченко Є. А. Кролівництво. Видання третє, перероблене: Монографія. – Чорнобаївське КПП, 2018. С.11.
4. Вакуленко І. С., Данець Л. М., Аксьонов Є. О., Петраш В. С. Біологічні основи формування м'ясної продуктивності кролів. *Ефективне кролівництво і звірівництво : збірник наукових праць. Черкаська дослідна станція біоресурсів НААН*. Черкаси, 2016. Вип. 2. С. 10–18.

5. Дармограй Л. М., Шевченко М. Є. Продуктивні показники молодняку кролів за інтенсивної технології вирощування. *ЗНП Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*. 2015. №2. (120). С. 16–21.
6. Ібатуллин І., Махно К. Показники забою та хімічний склад м'язів кролів *Тваринництво України*. 2014. №5. С. 35–39.
7. Коцюбенко Г. А., Петрова О. І. Біохімічна та технологічна оцінка тушок кролів. *Збірник наукових праць ВНАУ*. Вінниця, №10. (50). 2011. С. 194.
8. Лучин І. С., Дармограй Л. М. Морфологічні показники тушок молодняку кролів за інтенсивної технології вирощування. *Тваринництво України*. 2015. С. 9–11.
9. Погорелова А. О., Коцюбенко Г. А. Морфологічна та біохімічна оцінка кролятини залежно від віку забою. *Вісник Аграрної науки причорномор'я*. Миколаїв, В. 2(89). Ч. 1. 2016. С.191–197.
12. Черненко А. В., Ратошный А. Н. Качество мяса кроликов при разных системах кормления и содержания. Сборник научных трудов *Северо-Кавказского научно-исследовательского института животноводства*, 2015, Т. 2. № 2. С. 4.

УДК 369.067.2

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Пісоченко Т. С., канд. екон. наук, асистент
e-mail: pisochenko@mnau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Сучасний стан національного страхового ринку не повною мірою відповідає тенденціям розвитку світового ринку. Формування ефективного страхового ринку потребує розробки ефективною політики щодо забезпечення страхової діяльності страховальників та створення розвиненої платоспроможної системи страхування. За цих умов особливого значення набуває страховий захист підприємств та їх працівників. В Україні було запропоновано модель державного медичного страхування, яка враховує кращі сучасні практики та досвід трансформації систем охорони здоров'я у світі, зокрема у Центральній та Східній Європі [4].

Одним з основних видів державного страхування, в нашій країні, є медичне страхування. Медичне страхування забезпечує покриття виплат, безпосередньо пов'язаних зі здоров'ям людини, направлене на компенсацію застрахованого в повному обсязі або частково для витрат на лікування, нещасних випадків. У деяких країнах вони включені разом із фінансовою компенсацією та матеріальною допомогою.

Існують відмінності в різних країнах щодо перенесення витрат на нещасні випадки через медичне страхування або спеціальне страхування від нещасних випадків. Компенсації, якими можна скористатися, залежать від обраного реєстру послуг, проведеного лікування тощо, а також від доходу страхувальника. Особи, які отримують дохід від діяльності, згідно із законом